

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

3.2.2014

Lausuntopyyntö uuden kalastuslain hallituksen esitysluonnoksesta. 4.12.2013.
MMM022:00/2008

LAUSUNTO UUDEN KALASTUSLAIN HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSESTA

Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio esittää seuraavat näkökohdat kalastuslain esitysluonnoksesta:

Suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission alueella kalastusta säädellään pääsääntöisesti suomalais-ruotsalaiseen rajajokisopimukseen ja siihen liityvään kalastussääntöön perustuen (rajajokisopimus 91/2010) ja tähän on viitattu luonnoksen 3§:ssä (vieraan valtion kanssa tehty sopimus). Uudella kalastuslakiesityksellä on kuitenkin vaikutusta myös komission alueeseen. Rajajokisopimuksen kalastussäännön 22 §:n mukaan kansallista kalastuslainsäädäntöä sovelletaan niiltä osin, kuin sopimuksessa ei ole asiasta erityismääräyksiä.

Esitysluonnos uudesta kalastuslaista on toteutuessaan merkittävä uudistus ja se modernisoi kalastuslain vastaamaan nykyisiin olosuhteisiin ja toimintaympäristöön. Rajajokikomissio haluaa kiinnittää huomiota eräisiin esitysluonnoksen kohtiin, joilla on vaikutusta komission toimialueeseen.

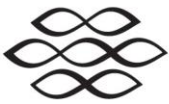
Lupahallinto Torniojoella

Ylä-Lapin kalastuslupia käsittelevässä 10 § mainitaan Tornionjoen vesistön lohen ja taimenen nousalueiden erillislupien myöntäjänä Metsähallitus. Tornio-Muoniojoen ja Könkämäenon alueella on käytössä sekä Suomen että Ruotsin valtion vesialueita koskeva sopimus yhteisluvasta lohen kalastukseen. Lupamyyntiä hallinnoi Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Havs- och vattenmyndighet ja sopimuksen osapuolina ovat kalastusoikeuden haltijat. Lupamyynistä käytännössä vastaa viranomaisten toimeksiannosta *yhteislupa-alueen hoitokunta*, ei Metsähallitus.

Laissa kalastusoikeuksia määriteltäessä tulisi ottaa huomioon parhaillaan käynnissä olevan, MMM:n rahoittaman, *lohen regaalioikeuksia käsittelevän selvityksen* tulokset.

Vesistöjen määritelmät, 4 §

Esitysluonnoksen 4§:ssä on listattu eräitä kalastuslakiin liittyviä määritelmiä. *Vaelluskalavesistö* on määritelty epätarkasti ja sitä tulisi tarkentaa seuraavasti:

”vaelluskalavesistöllä tarkoitetaan sellaista vesialuetta, jota vaelluskalat käyttävät lisääntymisalueenaan ja keskeisenä vaellustienään lisääntymisalueille.”

Vaelluskalavesistön *virta- ja koskipaikan* määrittelyssä 4§, kohta 5 c, käytetty ilmaisu: ”;ja c) vesialue pysyy talvisin sulana tai heikkojäisenä” ei ole hyvä nimenomaisesti edellyttäen (5 c -kohtaa edeltävällä ”ja”-sanalla) vesialueen pysymistä sulana tai heikkojäisyyttä. Määritelmä ei sovellu varsinkaan pohjoisille jokivesistöille, joissa myös monet virtapaikat jäätyvät talvella paksuun jäähän.

Hoitokalastus

Kalakantojen *hoitokalastusten osalta* nuottauksen ja isorysien käytön mahdollistaminen myös *ei-kaupallisena kalastuksena* on tarpeen säilyttää. Hoitokalastuksella voidaan vaikuttaa vesistöjen tilatavoitteiden saavuttamiseen osana vesienhoidon toimenpiteitä. Asiayhteyteen liittyy myös esityksen 90 § (saaliin ensimyynti).

Kotitarvekalastus

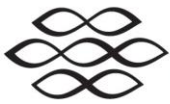
Lakiesityksessä ei ole käsitettä ”kotitarvekalastus”, joka on perinteisin pohjoinen kalastuskulttuurin muoto ja edelleen tärkeä tulonlähde pohjoisen harvaan asutulla alueella. Kotitarvekalastus -termiä käytetään muualla lainsäädännössä. Kotitarvekalastuksen merkitys on huomattava pohjoisilla vesistöalueilla sekä suomalaisten että saamelaisten elinkeinona ja paikalliskulttuurin osana. Se liittyy osaltaan myös alueelliseen sosiaaliseen kestävyYTEEN. Kotitarvekalastuksen rinnastaminen esityksen tapaan suoraan *vapaa-ajankalastukseksi* ei kuvaa sen sisältöä, eikä tunnusta kotitarvekalastuksen yksityistaloudellista ja alueellista merkitystä ja jatkumoa yhä nykypäivään. Tältä osin esitysluonnosta tulee täydentää (4 § määritelmät).

Pienimuotoinen saaliin myynti, poikkeusmahdollisuus

Pykälässä 90 (saaliin ensimyynti) esitetty vapaa-ajan kalastajien saaliin pienimuotoisen ”naapuri- ja tuttavamyynnin” salliminen on perusteltua. Esitetty 5 kg:n myyntiraja vuorokaudessa on käsitettävä lähinnä suuntaa antavana ohjeena, koska sen valvonta on käytännössä mahdotonta. Rajauksen poistaminen ja tekstin muotoilu toisin on tarpeen.

Sinänsä lakiin sisällytetty kaupallisen kalastajan käsite selkeyttää nykyistä tilannetta. Vain kaupallisille kalastajille myönnettävä oikeus saaliin myyntiin turvaa kaupallisen kalastuksen jatkuvuutta sekä kuluttajien mahdollisuutta käyttää kotimaista (meri- ja sisävesiltä pyydettyä kalaa).

Rajajokikomissio huomauttaa, että Torniojoen Kukkolankosken perinteinen siian lippoaminen tapahtuu ei-kaupallisten kalastajien toimesta. Siian lippous on kiinteässä yhteydessä Kukkolankosken matkailuyrittäjien toimintaan. Paikallisen Kukkolankosken

lipposiaan hankinta matkailuyrittäjien ravintolatoimintaan tapahtuu suoraan näiltä ei-kaupallisilta lippokalastajilta, joilla siihen on erityisperusteinen kalastusoikeus. Esitysluonnoksen 90 §:ään on syytä lisätä mahdollisuus luvalla annettaviin, tapauskohtaisiin poikkeamiin. Poikkeama voisi koskea esimerkiksi kalastus- ja pilkkikilpailuja, kyläjuhlia, Kukkolankosken siian lippoamista ja muita vastaavia paikalliseen kalastukseen ja kalastuskulttuuriin liittyviä tapahtumia. Kyseisen tyyppisissä tapahtumissa saalis voidaan myydä ja varat käyttää esimerkiksi järjestävän yhteisön toiminnan tukemiseen tai muuhun paikallista kalastuskulttuuria ylläpitävään ja edistävään tarkoitukseen.

Alkuperämerkintä, lohi

Kalan myyntiä koskeviin pykäliin on tarpeen lisätä kalastettujen lohien merkintäpakko (alkuperämerkintä) sekä maininta siitä, että vain alkuperämerkittyä lohta saa pitää kaupan.

Yhteistyöryhmät, tiedonvälitys

Lapin ELY-keskuksen alueelle on esitysluonnoksen mukaan tarkoitus perustaa kaksi *yhteistyöryhmää*, toinen pohjoisen Lapin kolmen kunnan alueelle ja toinen muun Lapin alueelle. Rajajokikomissio toteaa, että rajajokisopimus kattaa näitä molempia ehdotettuja suomalaisia yhteistyöryhmä -alueita. Rajajokikomissio korostaa tiedottamisen ja tiedonsaannin merkitystä näiden molempien ryhmien ja rajajokikomission välillä.

Timo Jokelainen
puheenjohtaja

Johan Antti
varapuheenjohtaja

Virve Sallialmi
sihteeri